

OPPVEKST I NORGE – STADIG FLERE FATTIGE.

RØDE KORS-NOTAT 2021

Norges Røde Kors
Postboks 1, Grønland
0133 Oslo
Norge

E-post: post@redcross.no

Webadresse: www.rodekors.no

Forfatter: Ingrid Iversen Hølaas

Referanse: Røde Kors (2021)

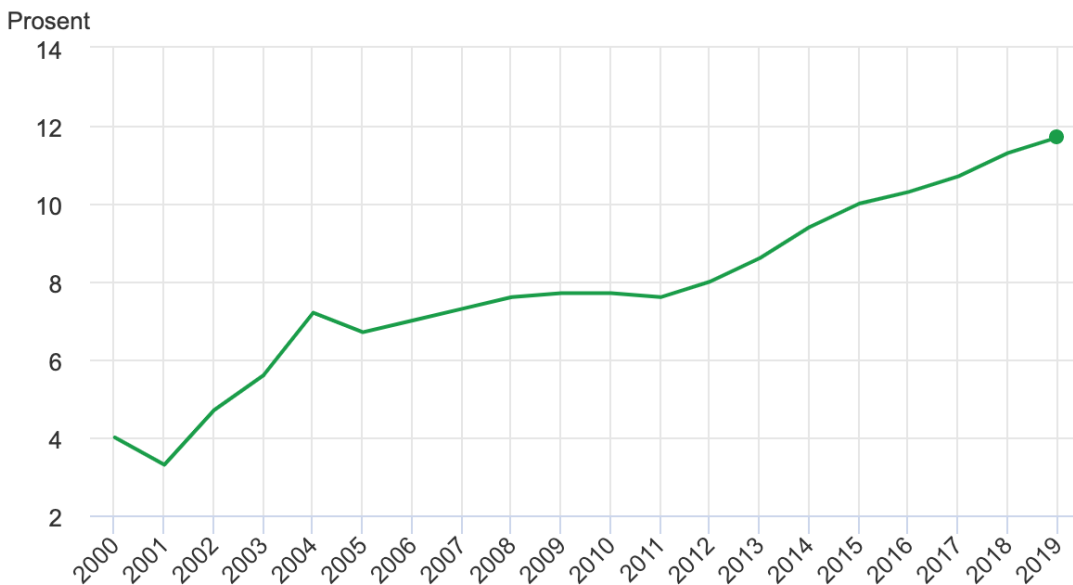
ISBN: 978-82-7250-219-4

Designet av: Wittusen & Jensen

Forsidebilde: Jenna Norman, Unsplash

OPPVEKST I NORGE – STADIG FLERE FATTIGE

Figur 1. Andel barn under 18 år med vedvarende lav husoldningsinntekt¹. Prosent

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husoldninger, Statistisk sentralbyrå.

**ANDELEN BARN I FATTIGE FAMILIER HAR ØKT JEVNT SIDEN 2011.
NÅ MÅ VI SNU TRENDEN.**

RØDE KORS BER POLITIKERNE I STORTINGSVALGET 2021

- Øke barnetrygden for alle barn fra 0-18 år.
- Hindre avkorting av sosialstønad fordi man får barnetrygd.
- Gi alle barn og unge tilgang til gratis fritidsaktivitet.
- Sikre at barn og unges kunnskapshull etter pandemien blir tettet.
- Sikre at laget av støttespillere rundt barn og unge styrkes.

1. Bakgrunn

Røde Kors er bekymret for det økende antallet barn og unge som vokser opp i lavinntektshusholdninger i Norge i dag. Bare fra 2018 til 2019 viser tall fra SBB¹ en økning på omtrent 4.000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Vi får stadig mer kunnskap om hvilke alvorlige konsekvenser oppvekst i lavinntekt kan ha for barn og unge. Årsakssammenhengene og konsekvensene er sammensatte og komplekse og må løses med helhetlige tilnærminger. Dette kommer også til uttrykk i regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020-2023) «*Like muligheter i oppveksten*»². **Med så mange gode krefter forent, så kan man stille seg spørsmålet om hvorfor antallet barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier fortsetter å øke?**

Norge har, som resten av verden, gjennomlevd en ekstraordinær periode med tiltak for å begrense

spredningen av covid-19-pandemien. Tiden fremover vil vise hvordan dette har påvirket samfunnet. Allerede nå vet vi en del om konsekvensene. I en nylig undersøkelse Opinion har gjennomført, rapporterer hver sjettede person at de har fått dårligere økonomi under pandemien. Andelen som har fått dårligere råd er høyest blant de med lavere utdanning.³ Dette har store konsekvenser for barn som vokser opp i berørte familier. **Det er dessuten sterke indikasjoner på at barn som allerede hadde det vanskelig før pandemien, har fått det verre.**⁴

Dette notatet gir en kortfattet oversikt over omfanget av barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, setter søkelyset på noen av de viktigste konsekvensene for barn og unge, og kommer til slutt med noen anbefalinger om hvordan Røde Kors mener disse utfordringene kan møtes.

2. Lavinntekt, vedvarende lavinntekt og fattigdom

Begrepe barnefattigdom og barn i lavinntektsfamilier (alternativt «lavinntektshusholdninger») blandes ofte.⁵ Vi gir her en kort begrepsavklaring.

Barn i lavinntektsfamilier forstås som de barn som tilhører en familie der den samlede familieinntekten er 60 prosent eller lavere enn medianinntekten⁶ til alle husholdninger i befolkningen. Dette kalles EU-60 målet. Medianinntekten er beregnet etter skatt og justert for husholdningsstørrelsen.⁷

Barn som lever i en familie med **vedvarende lavinntekt** vil være ekstra sårbare. Vedvarende lavinntekt blir i de fleste rapporter og analyser basert på en familieinntekt på 60 prosent eller lavere enn medianinntekten over en periode på tre år.⁸

Norge har ikke et offisielt mål på fattigdom eller en fattigdomsgrense. Barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt vil i norsk sammenheng ofte bli omtalt som å leve i fattigdom. **Vedvarende lavinntekt kan si noe om risikoen for fattigdom**, og barn i disse husholdningene kan derfor være mer utsatt for konsekvensene av fattigdom sammenliknet med andre barn og unge. Vedvarende lavinntekt er et relativt mål på fattigdom og innebærer å *sammenligne en gruppe med det som er å anse som vanlig i befolkningen*.

Absolutt fattigdom innebærer derimot en mangel på grunnleggende goder og tjenester som mat, klær, bolig, utdanning og helsetjenester. Absolutt fattigdom er en stor utfordring globalt, men **det finnes også barn i Norge som lever i det som kan forstås som absolutt fattigdom.**⁹

3. Hvem er de og hvor mange?

Det har vært en jevn økning siden 2011 i andelen barn som bor i familier med vedvarende lavinntekt. SSB viser at i 2019 var andelen på 11,7 prosent. Dette utgjør totalt 115.000 barn, og er en **økning på omtrent 4.000 barn** fra 2018.¹⁰

Barn med innvandrerbakgrunn, store familier og enslige forsørgere

Barn med innvandrerbakgrunn utgjør over halvparten av alle barn som bor i familier med vedvarende lavinntekt.¹¹ Dette er gruppen som har økt mest de siste årene:

- Av alle de 115.000 barn i familier med vedvarende lavinntekt var nærmere 60¹² prosent enten innvandrere selv eller barn av foreldre som hadde innvandret.
- Av alle barn med innvandrerbakgrunn tilhører nærmere 40¹³ prosent en husholdning med vedvarende lavinntekt.
- Ni av ti barn med bakgrunn fra Syria bodde i en familie med vedvarende lavinntekt i 2019. Dette utgjør den største andelen av barn fra et bestemt land.
- Den største gruppen i antall barn som bor i familier med vedvarende lavinntekt i 2019 er barn med bakgrunn fra Somalia¹⁴. Deretter kommer barn fra Syria, Irak, Eritrea og Polen.

Barn som lever i familier med tre eller flere barn, med enslige forsørgere, eller hvor få i familien er å anse som yrkestilknyttede¹⁵, er spesielt utsatte for å leve i lavinntekt.

Andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt har siden 2011 vært høyest blant de yngste barna (0-5 år) og nådde en andel på 12,7 prosent av alle barn i denne aldersgruppen i 2019¹⁶.

Geografiske forskjeller – barn i de største kommunene mest utsatt

Det er stor variasjon mellom kommunene i andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt. Barn i de mest folkerike kommunene er mest utsatt.¹⁷ Hvis man sammenligner de femten mest folkerike kommunene i landet, så ser man en variasjon på andel barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt fra 6,9 prosent i Tromsø til 19,1 prosent i Sarpsborg (landsgjennomsnittet er 11,7 prosent). Andre store kommuner med høy andel barn i lavinntekt er Drammen, Fredrikstad, Skien og Oslo.¹⁸

De fleste av de største kommunene har opplevd en økning i andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt de siste årene. Økningen har vært størst i Fredrikstad og Stavanger, mens i Oslo har økningen siden 2016 vært minimal og andelen har stabilisert seg rundt 17 prosent.

4. Utdanning har stor betydning for lavinntekt

«Ukjent utdanning / uoppgitt utdanning» er kategorien med høyest andel personer med vedvarende lavinntekt (33 prosent). Nesten samtlige er personer med innvandrerbakgrunn. Den nest høyeste andelen personer med vedvarende lavinntekt er de med utdanning på grunnskolenivå eller lavere (17,5 prosent).¹⁹

Utdanning gir sosial mobilitet

For norskfødte barn med innvandrerforeldre er det høy sosial mobilitet. Dette gjelder spesielt etterkommere av foreldre som kom til Norge på 70- og 80-tallet fra Pakistan og Vietnam. For disse er den sosiale mobiliteten høyere enn i majoritetsbefolkningen. Barn fra store nye innvandrergrupper som for eksempel Syria er ennå i skolealder, og barn født i Norge av foreldre fra Somalia, Irak eller Afghanistan er ikke voksne ennå. Det kan derfor ikke sies noe klart om den sosiale mobiliteten til disse gruppene, men forskning på sosial mobilitet av etterkommere gir grunn til forsiktig optimisme²⁰.

Utdanning bidrar til sosial mobilitet og til at lavinntekt ikke går i arv. Det er viktig at skolen er

og oppleves som gratis og tilgjengelig, og gir like muligheter for alle. Barn og unge uttrykker selv at de ikke opplever at skolen er gratis i Norge. **Skolemat blir trukket frem som ett av de viktigste elementene som synliggjør skiller mellom barn fra familier med god og dårlig råd.**^{21 22} Ved å gi et gratis sunt skolemåltid per dag, øker barns inntak av sunn mat og dette har spesiell betydning blant barn fra familier med lavere sosioøkonomisk status viser forskning.²³

Skole og covid-19-pandemien; forskjellene forsterkes

En stadig lengre avstand i tid fra nedstengningene i forbindelse med covid-19-pandemien muliggjør forskning på konsekvensene av tiltakene. Ny forskning viser at hjemmeskole førte til stort læringstap. «Det var som de ikke hadde hatt undervisning i det hele tatt under nedstengningen» uttaler forsker. **Hjemmeskolen forsterket sosial reproduksjon.** Læringstapet rammet særlig de yngste barna som fikk minst oppfølging fra skolen. Også barn uten norsk morsmål, spesielt gutter, ble særlig rammet. Det var også stor forskjell på hvilken hjelp barna kunne få hjemme, og om de hadde tilgang til PC²⁴.

5. Hva er konsekvensene av oppvekst i lavinntekt?

Å vokse opp i en lavinntektsfamilie trenger ikke å gi barn problemer i oppveksten eller senere. Mange foreldre med lavinntekt klarer å sørge for en god og trygg oppvekst for barna sine til tross for en utfordrende økonomisk situasjon. Det er likevel viktig å få frem at **det er familier med vedvarende lavinntekt som sliter med å dekke barnas grunnleggende behov.**

I Norge i dag ser vi systematiske forskjeller mellom barn i lavinntektsfamilier og andre barn på flere viktige områder:²⁵

- økt risiko for mobbing
- utfordringer i skolen
- dårligere psykisk og fysisk helse

- trangere og dårligere boforhold
- hyppigere flytting
- mindre vennekontakt

Det er en rekke utfordringer som følge av lavinntekt, både kortsiktige og langsiktige som har påvirkning innen områder som helse, lokalmiljø og skole.²⁶

Det er gjort mye arbeid både internasjonalt og nasjonalt om konsekvensene av oppvekst i lavinntektsfamilier.²⁷ Nedenfor tar vi utgangspunkt i Novas kunnskapsoppsummering «*Muligheter og hindringer for barn og unge i lavinntektsfamilier*» (2018) for å presentere noen sentrale konsekvenser av å vokse opp i lavinntektsfamilier.²⁸ Kun-

skapsoppsummeringens funn er supplert med tilgjengelig nyere litteratur.

Vanskeligere oppvekstvilkår hjemme og på fritiden

Økonomiske problemer kan føre til stress, som igjen kan påvirke foreldrestil og foreldres handlingsmønster. Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier er mer utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt, samt har økt risiko for omsorgsovertagelse fra barnevernet.²⁹

Lavinntekt har også sammenheng med barn og unges relasjoner til jevnaldrende. Færre barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier oppgir å ha en nær venn. Det er også høyere sannsynlighet til å bli utsatt for mobbing.³⁰

I den ferske Røde Kors rapporten «*Psykt ensom*» kan vi lese at unge opplever et økende press for å ha de riktige klærne og det rette utstyret; alt fra de nyeste telefonene til dyre klesmerker. Dette oppleves vanskelig for mange som ikke har råd til dette³¹, og Røde Kors frykter økt utenforskap for barn basert på familiens økonomiske ressurser. **Ungdommer selv ber om rammer for bruk av for eksempel telefoner i skolen for å redusere presset.**³²

Dårlig råd oppleves av mange barn og foreldre som skambelagt, og er noe man forsøker å skjule.³³ Dette fører blant annet til at unge unngår situasjoner som koster penger. Det kan være alt fra bursdagsselskap der gaver er forventet til deltagelse i fritidsaktiviteter.³⁴

Deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter er betinget av sosioøkonomisk status. **Ungdom fra familier med høyest sosioøkonomisk status har nesten dobbelt så høy mulighet for å delta på organiserte fritidsaktiviteter enn de fra hjem med lavest sosioøkonomisk status.** Dette ser vi tydeligst innen idrett- og kulturorganisasjoner.³⁵

Oppvekst i lavinntektsfamilier får negative konsekvenser for voksenlivet

Oppvekst i lavinntektsfamilier er forbundet med lavere oppnådd utdanning. Det er også funnet at

barn i lavinntektsfamilier har høyere sykefravær på skolen. Skolepresentasjoner påvirkes også av lavinntekt, men er i mindre grad en forklaringsfaktor enn foreldres utdanningsnivå og familiens sosiale problemer.³⁶

Oppvekst i lavinntektsfamilier har videre sammenheng med fremtidig arbeidsliv, både i form av at barn fra lavinntektsfamilier tidligere starter opp i arbeidslivet, og at de oftere opplever arbeidsledighet i voksenlivet sammenlignet med barn som vokser opp i familier med bedre økonomi. Utover skole og arbeid, ser man også at de som vokser opp i lavinntektsfamilier, i større grad får barn og etablerer seg tidlig.³⁷

Barn i lavinntektsfamilier har høyere sannsynlighet for helserelevante utfordringer

Barn som vokser opp i lavinntekt har dårligere helse enn barn og unge som ikke vokser opp i lavinntektsfamilier, selv om sammenhengen ikke er helt entydig. Forskning viser større sammenheng når det er snakk om *vedvarende* lavinntekt. For ungdom viser det seg å være mer avgjørende hvordan ungdommen selv oppfatter familiens økonomiske ressursnivå.³⁸

Oppvekst i lavinntektsfamilier kan lede til en mindre sunn livsstil i voksen alder. Det er økt risiko for å utvikle overvekt og fedme. Når det gjelder overvekt og fedme blant barn og unge handler det likevel mer om ulik livsstil, tilgang til grøntområder og muligheter til fysisk aktivitet, enn familiens inntekt. Det er ikke observert noen tydelig sammenheng mellom oppvekst i lavinntektsfamilier og økt alkoholbruk i ungdomsalder.³⁹

En nylig utgitt studie av Folkehelseinstituttet⁴⁰ viser **tre til fire ganger så høy sannsynlighet for å bli diagnostisert med psykiske lidelser for barn av foreldre med lavest inntekt sammenlignet med barn av de rikeste foreldrene.** Forskjellen var spesielt tydelig ved psykiske lidelser som ADHD⁴¹, angst og depresjon, og større for gutter enn for jenter.

Dårligere boforhold blant barn i lavinntektsfamilier

Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier har dårligere boforhold enn andre barn. Familiene leier oftere boligen og boligforholdene er oftere preget av trangboddhet, ustabilitet som hyppig flytting, uheldig bomiljø og lav standard. Boforhold påvirker barns muligheter til et sosialt liv, det kan blant annet vanskeliggjøre å ha venner på besøk. Konstrasjon og ro til skolearbeid påvirkes.⁴²

Røde Kors gjorde i 2020 en undersøkelse av bostedsutfordringer blant unge i alderen 15-23 år.⁴³ Undersøkelsen fant at bostedsutfordringer blant denne aldersgruppen var et overaskende kjent fenomen blant førstelinjearbeidere både i skolen og blant dem som jobbet i gatemiljøet. Mange

kjente til situasjoner hvor barn og unge ikke hadde et sted å sove neste natt. Dette hadde ofte alvorlige konsekvenser for dem det gjaldt. Trangboddhet i kombinasjon med lavinntekt var en sentral forklaringsfaktor hva gjelder bostedsutfordringer blant barn og unge.

Oppvekststed spiller en rolle for barn og unges livsjanser. Studier viser at barn og unge med lavere sosiale posisjon påvirkes sterkere av nabolaget enn de fra hjem med foreldre med høy inntekt og utdanningsnivå. Særlig i større byer bor barn og unge i lavinntektsfamilier i såkalte ressursfattige nabolag. De kan derfor få med seg færre sosiale og økonomiske ressurser både hjemmefra og fra nabolaget.⁴⁴

6. Covid-19: et forstørrelsesglass på ulikheter

Familiens økonomi setter i stor grad rammene for barns oppvekst, samtidig som de i svært begrenset grad kan påvirke situasjonen. Som en konsekvens av covid-19-pandemien og påfølgende nedstengning fikk Norge et stort antall arbeidsledige og permitterte, nesten over natten. **Gruppene som ble særlig rammet overlapper i stor grad med de gruppene som faller i kategorien lavinntektsfamilier eller -husholdninger.**

På det meste var 433.000 personer registrerte som arbeidsledige hos NAV under covid-19-krisen. Det ble vanskeligere å komme inn i arbeidsmarkedet for nyutdannede, innvandrere, de som var arbeidsledige fra tidligere, og for personer med helseproblemer. Ett år etter koronakrisen inntraff er mange tilbake i jobb, men noen grupper er fremdeles hardt rammet. Dette gjelder særlig innvandrere fra ikke-vestlige land, personer med lav inntekt før pandemien og personer uten fullført videregående. Unge er overrepresentert blant de

ledige, selv om gjennomsnittsalderen i den gruppen som fortsatt er ledig øker ifølge NAV.⁴⁵

Sannsynligheten for å ha blitt sagt opp i de første ukene etter koronakrisen var mer enn fem ganger så høy for personer i den nederste inntektsdesilen som i den øverste. Det var **en tydelig sosial gradient** når det gjaldt hvilke grupper som ble permittert eller mistet jobben.⁴⁶

Vi ser at de som har vært, og fortsetter å være, rammet av nedgangen i arbeidsmarkedet, er overlappende med de befolkningsgruppene som befinner seg i lavinntekt. Som nevnt tidligere, rapporterer hver sjettede person at de har fått dårligere økonomi under pandemien. Andelen som har fått dårligere råd er høyest blant de med lavere utdanning.⁴⁷ Dette gjør ikke bekymringen for barna som vokser opp familier med lavinntekt mindre. Det er **fare for økt utenforskap i samfunnet.**⁴⁸

7. Røde Kors mener: trenden må snus nå

Den negative trenden knyttet til barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier, må snus. Røde Kors kommer nedenfor med anbefalinger som bør settes på dagsorden i forbindelse med det kommende stortingsvalget i 2021, for å sikre at alle barn har like muligheter uavhengig av familiens økonomiske situasjon.

- **Barnetrygden må økes**, og det må være lik praksis i alle kommuner. Barnetrygden bør ikke regnes som inntekt. Hele barnetrygd skal komme familier som mottar andre velferdsytelser fra kommunene til gode.
- **Flere gratis lavterskeltilbud for barn og unge**. Det må sikres økonomiske støtteordninger som både dekker oppstart og langvarig drift av slike aktiviteter for å sikre tilgang til gratis fritidsaktiviteter, både i hverdagen og skoleferier, i alle kommuner.
- **Alle barn og unge skal ha tilgang til gratis fritidsaktivitet**. Fritidserklæringen må forankres i kommunen. Inkluderingsverktøyet ALLEMED kan brukes for å styrke dette arbeidet.
- **Kommunen og fylkeskommunen må sikre at skolen gir like muligheter**, også for barn fra lavinntektsfamilier. Kunnskapshull som har oppstått som følge av pandemien må tettes.

Kunnskapsdepartementet og Barne- og familie departementet må iverksette tiltak som gjør at skolen ikke blir en arena for forskjeller. Skolen er viktig for sosial mobilitet og for å forhindre at lavinntekt går i arv.

- **Laget rundt barn og unge må styrkes**. Barn og unge må møtes av tilstrekkelig personell som sosial-, integrerings-, OT(Oppfølgingstjernenest)-rådgivere, psykologer og losere. Disse må ansettes i barnehage, grunn- og videregående skole for å møte psykisk helseutfordringer, samt andre sosiale utfordringer blant barn og unge.
- **Flere uteområder for fysisk aktivitet for barn og unge**, særlig i boområder hvor mange er trangbodde. Lavterskeltilbud bør være tilgjengelig for unge som befinner seg uten et sted å sove neste natt.
- **NAV må sørge for god oppfølging** av de som havner utenfor arbeidslivet. Utenforskap kan bli en fattigdomsfelle. Derfor må flere fra lavinntektsfamilier få mulighet til å **delta i arbeidslivet**.

SLUTTNOTER

- 1 SSB (Publisert 29.3.2021) «115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt» <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 2 Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- 3 Opinions koromamonitor, gjennomført i uke 24. I undersøkelsen er 1.549 personer spurt, hvorav 17 prosent svarer at de har fått dårligere økonomi etter koronapandemien. 74 prosent svarer nei, mens 10 prosent vet ikke. Undersøkelsen viser også at en av fire barnefamilier er bekymret for om de har råd til sommerferie i år. https://norgesrde Kors.sharepoint.com/:b/s/Arbeidsrom-01618/EbnN-SYa4WJNmQIxf0N3Z0c-BpX8B_WyVhzOxTAiO_xMI_A
- 4 Se blant annet: Hølaas, I.I. (2021) *Velferdssamfunnet satt på prøve. Humanitære konsekvenser i kjølvannet av covid-19-pandemien* Røde Kors-rapport https://www.rodekors.no/contentassets/77b143c137b545c994e22b38b6d537fc/konsekvenser_av_covid19.pdf
- 5 Kristofersen, L.B. (2019) *Barnefattigdom og barn i lavinntektsfamilier. Begrepsdrøfting og forskningskunnskap. Velferdsforskningsinstituttet*. NOVA notat 2/19. https://www.researchgate.net/publication/335055622_Barnefattigdom_i_lavinntektsfamilier_Begrepsbruk_og_forsningskunnskap
- 6 Medianinntekt er inntekten til den personen som befinner seg midt i fordelingen når inntektene til alle personer i befolkningen er sortert stigende eller synkende.
- 7 Lima, I., Steinung Dahl, E., Furuberg, J., og Munch-Ellingsen, E. (publisert 18.12.2020) *Levekår og lavinntekt i Norge Tilstand og utviklingstrekk (NAV-rapport 4/2020) Arbeids- og velferdsdirektoratet* <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/analyser-sosiale-tjenester/lavinntekt-og-levekar-i-norge.tilstand-og-utviklingstrekk-2020>
- 8 SSB (Publisert 29.3.2021) «115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt» <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 9 Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- 10 SSB (Publisert 29.3.2021) *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt* <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 11 SSB (Publisert 29.3.2021) *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt* <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 12 58,8 %
- 13 39,1 %
- 14 11 000 barn
- 15 Yrkestilknyttede: en person regnes som yrkestilknyttet når yrkesinntekten er større enn 2 ganger folketrygdens grunnbeløp, og der yrkesinntekt er største inntektskilde.
- 16 SSB (Publisert 29.3.2021) *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt* <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 17 SSB (Publisert 29.3.2021) *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt* <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>
- 18 Med andeler fra 17,8 til 19 prosent.
- 19 Lima, I., Steinung Dahl, E., Furuberg, J., og Munch-Ellingsen, E. (publisert 18.12.2020) *Levekår og lavinntekt i Norge Tilstand og utviklingstrekk (NAV-rapport 4/2020) Arbeids- og velferdsdirektoratet* <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/analyser-sosiale-tjenester/lavinntekt-og-levekar-i-norge.tilstand-og-utviklingstrekk-2020>
- 20 Lima, I., Steinung Dahl, E., Furuberg, J., og Munch-Ellingsen, E. (publisert 18.12.2020) *Levekår og lavinntekt i Norge Tilstand og utviklingstrekk (NAV-rapport 4/2020) Arbeids- og velferdsdirektoratet* <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/analyser-sosiale-tjenester/lavinntekt-og-levekar-i-norge.tilstand-og-utviklingstrekk-2020>
- 21 Regjeringens ungdomspanel og Redd Banas barnehøring. Vedlegg 1 og 2 i Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- 22 Hølaas, I. I. (2019) *Evaluering av prosjekt Fellesverket. Røde Kors 2019. Røde Kors. Internt dokument. Røde Kors har gjennom evaluering av fritidsklubben «Fellesverket» dokumentert hvor viktig servering av mat er for deltagerne.*
- 23 Vik, F.N., Van Lippevelde, W., Øverby, N.C. (2019) Free school meals as an approach to reduce health inequalities among 10-12- year-old Norwegian children. BMC Public Health (2019) 19:951 <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-019-7286-z>
- 24 Høeg, E., (2021, 17.juni) Det var som om de ikke hadde hatt undervisning under nedstengningen Morgenbladet <https://www.morgenbladet.no/aktuelt/2021/06/18/det-var-som-om-de-ikke-hadde-hatt-undervisning-under-nedstengningen/>
- 25 Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- 26 Bufdir (nedlastet 2021, 24.juni) *Barnefattigdom og marginalisering.* <https://www.bufdir.no/contentassets/4159a912a9754b729cd1045bd77da0ed/figur-1.jpg>
- 27 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 28 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 29 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 30 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 31 Røde Kors (2021) *Psykt ensom. Kommende nettpubliserings.*
- 32 Redd Banas barnehøring. Vedlegg 2 i Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf
- 33 Barne- og familiedepartementet (2020). *Like Muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og unge i lavinntektsfamilier (2020 -2023.)* https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

- 34 Kirkens bymisjon og Respons analyse (2019) *Snakk om fattigdom* <https://fra1.digitaloceanspaces.com/kirkensbymisjon/content/uploads/2019/11/19144830/Snakk-om-fattigdom.pdf>
- 35 Jacobsen, S.E., Andersen, P.L., Nordø, Å. D., Sletten, M. og Arnesen, D. (2021) *Sosial ulikhet i barn og unges deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter. (Rapport 2021:1) Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.* <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2728534/Sosial%2bulikhet%2bi%2bbarn%2bog%2bundes%2bdeltakelse%2bi%2borganiserte%2bfritidsaktiviteter.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- 36 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 37 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 38 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 39 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 40 FHI (Publisert 27.05.2021) *Mye større risiko for psykiske lidelser hos barn av foreldre med lav inntekt* <https://www.fhi.no/nyheter/2021/mye-storre-risiko-for-psykiske-lidelser-hos-barn-av-foreldre-med-lav-inntek/>
- 41 Novas kunnskapsoppsummering viser til en sannsynlig sammenheng mellom oppvekst i lavinntektsfamilier og barns kognitive utvikling, og deres adferdsproblemer. Økt risiko for ADHD er her gjennomgående dokumentert.
- 42 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 43 Hølaas, I.I., (2020) *De får ikke en sjanse. Om unge med bostedsutfordringer. (Røde Kors rapport) Røde Kors* https://www.rodekors.no/contentassets/d9bc9dd375fe4772820069453a04e99b/rk_bostedsutfordringer-digital_rgb.pdf
- 44 Hyggen, C., Brattbakk, I. og Borgeraas, E. (2018) *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering. (NOVA rapport 11/18) Oslomet.* <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/20.500.12199/5129>
- 45 Dahl, E.S., Furuberg, J., Helde, I., Kalstø, Å. M., Kann, I.C., Myhre, A., Nicolaisen, H., Nossen, J.P. og Sohlman, M. (2021) *Ett år med korona. Utvikling og utsikter for navs ytelse og brukere. Arbeid og velferd (nr.1)* <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd/arbeid-og-velferd-nr.1-2021/ett-ar-med-korona-utvikling-og-utsikter-for-navs-ytelse-og-brukere>
- 46 Bratsberg, B., Eielsen, G., Markussen, S., Raaum, O., Røed, K. og Vigtel, T.I (2020) *Koronakrisens første uker – Hvem tok støytet i arbeidslivet? Samfunnsøkonomen Vol. 134 (Nr.2)* <https://www.frisch.uio.no/publikasjoner/?pubid=1514>
- 47 Opinions koromamonitor, gjennomført i uke 24. I undersøkelsen er 1.549 personer spurt, hvorav 17 prosent svarer at de har fått dårligere økonomi etter koronapandemien. 74 prosent svarer nei, mens 10 prosent vet ikke. Undersøkelsen viser også at en av fire barnefamilier er bekymret for om de har råd til sommerferie i år.
- 48 Bergskaug, E., og Vadla, A. (2021, 28.mai) *Frykter innvandrere og lavt utdannede forblir arbeidsledige VårtLand* <https://www.vl.no/nyheter/2021/05/28/frykter-innvandrere-og-lavt-utdannede-forblir-arbeidsledige/>

Besøksadresse Hausmanns gate 7, 0186 Oslo Postadresse Postboks 1, Grønland, 0133 Oslo
Telefon (+47) 22 05 40 00 E-post post@redcross.no